

Ю. Р. Ляшенко, студентка факультету обліку, аудиту та інформаційних систем
Науковий керівник: **М. О. Нежива**, канд. екон. наук, доцент кафедри фінансового аналізу та аудиту
Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ, Україна

ЕЛЕКТРОННІ ГРОШІ ЯК ЗАСІБ ПЛАТЕЖУ

Ключові слова: електронні гроші, платіж, криптовалюта.

Сучасний економічний оборот характеризується активним використанням безготівкових розрахунків і «покупок онлайн», що спричиняє стрімкий розвиток електронної торгівлі та широке використання електронної системи платежів. Зазначені чинники приводять до появи такого інноваційного виду оплати товарів та послуг, як використання електронних грошей, що, своєю чергою, підвищує ефективність здійснення платежів [1].

Сьогодні електронні гроші набувають дедалі більшої популярності. Згідно зі статтею 15 Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» визначено поняття «електронні гроші» [2] як одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх випускає, і є грошовим зобов'язанням цієї особи, що виконується в готівковій або безготівковій формі. У цьому Законі також визначається:

- випуск електронних грошей може здійснювати виключно банк;
- випуск електронних грошей здійснюється шляхом їх надання користувачам або комерційним агентам в обмін на готівкові або безготівкові кошти;
- банк має право випускати електронні гроші на суму, яка не перевищує суму отриманих ним грошових коштів;
- банк, що здійснює випуск електронних грошей, зобов'язаний погашати випущені ним електронні гроші на вимогу користувача;
- порядок здійснення операцій з електронними грошима та максимальна сума електронних грошей на електронному пристрої, що перебуває в розпорядженні користувача, визначаються нормативно-правовими актами Національного банку України [3].

Електронні гроші були введені для спрощення розрахунків в Інтернеті. Ними користуються для оплати праці віддалених працівників (фрілансерів), оплати товарів і послуг. Зазвичай люди стикаються з ними, коли збираються заробляти в мережі. Адже саме такі гроші використовуються для оплати праці. Нині у світі вже є дуже багато видів електронних грошей, наприклад: Яндекс.Гроші; Webmoney; PayPal; Qiwi.

Випуск електронних грошей здійснює лише уповноважений банк шляхом надання їх користувачам в обмін на готівкові та безготівкові кошти. Інколи можна зустріти твердження, що аналогом електронних грошей є криптовалюта. Платіжні одиниці в таких системах представлені у вигляді певних електронних монет, курс яких у переважній більшості випадків формується балансом попиту і пропозиції. Приклади криптовалютних платіжних систем – Bitcoin і Litecoin, де платіжними одиницями служать однойменні електронні монети, скорочено BTC і LTC.

Водночас на ринку грошових коштів та їх еквівалентів з'являється також новий вид валюти – віртуальні електронні гроші, що відносяться до внутрішньої електронної валютно-мережевої спільноти. Сфера їх використання обмежена придбанням і продажем віртуальних товарів усередині мережевої спільноти.

В Україні в Інтернеті найчастіше використовується Webmoney або Яндекс.Гроші, в англomовному середовищі – PayPal. Практично в кожній системі електронних грошей є комісії. Беруть відсоток за поповнення, переклад, зняття з рахунку.

За даними статистики, близько 50 % населення України вже користується електронними грошима та здійснює операції з ними. Найпопулярнішою аудиторією користування електронних грошей є люди віком від 12 до 55 років. Також за даними статистики серед підлітків для платежів через Інтернет вибирають електронні гроші 53 %. Більш старші люди в групі від 46 до 55 років електронні гроші використовують нарівні з банківськими картами – 68 % таких користувачів [4].

Ринок платіжних послуг виконує одну із ключових функцій фінансової системи. Трансформація сфери платіжних послуг відбувається під впливом глобальних структурних змін на фінансовому ринку. Посилення інноваційної діяльності на ринку платіжних послуг призводить до впровадження нових технологій, послуг та появи нових учасників ринку. Прикладом такої трансформації в Україні є введення в метрополітені безконтактних платежів за проїзд. На міжнародній конференції для розробників Google проект оплати проїзду в Київському метрополітені назвали одним з найпрогресивніших. Проект оплати проїзду в Київському метрополітені через жовті турнікети, які з'явилися на станціях в червні 2015 року розвивається завдяки співпраці метрополітену з компанією MasterCard. Турнікети дозволяють оплачувати проїзд безконтактно картами за допомогою технології PayPass або смартфоном по NFC. Таким чином, пасажери можуть оплатити проїзд в тому числі Google Pay, просто приклавши смартфон до зчитувального пристрою на турнікеті [5].

Отже, електронні гроші вже відіграють важливу роль у сучасних грошових системах і будуть провідними у грошових системах майбутнього. При цьому розвиток електронних грошей сутність грошей не змінює, змінюється тільки їх форма. За останні роки суспільство вже настільки звикло до розрахунків, оплати електронними грошима, що викликає в населення з часом дедалі більшу зацікавленість та популяризується. Для подальшого успішного розвитку електронних грошей в Україні важливим є застосування виваженої правової регламентації, спрямованої, з одного боку, на підтримку їхнього розвитку, а з іншого – на запобігання їх використанню з метою ухилення від оподаткування та контролю.

Список використаних джерел: 1. Святошнюк С. С. Електронні гроші як фінансова послуга. *Вісник Одеського національного університету*. 2018. № 2. С. 26-34. 2. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 05.04.2001 № 2346-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14/page>. 3. Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України з питань регулювання випуску та обігу електронних грошей: Постанова Правління Національного банку України від 04.11.2010 р. № 481. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1336-10>. 4. Світовий досвід і перспективи розвитку електронних грошей в Україні: Науково-аналітичні матеріали / П. М. Сенищ та ін. Київ: Національний банк України. Центр наукових досліджень, 2008. 145 с. 5. КП «Київський метрополітен». URL: https://www.facebook.com/kyivmetro/?hc_ref=ARSom4dDn4O1Us7YNM4_rDEs6TiTyYwNkwYGD0zdX69FkpDhxvCk-ZhMDVDG-n7nkGU&fref=nf.

УДК 338.12

Д. О. Норець, студентка

Науковий керівник: **Т. В. Клименко**, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

КРИЗОВІ ЯВИЩА ПІДПРИЄМСТВА: ФАКТОРИ, ВПЛИВ ТА НАСЛІДКИ

Ключові слова: криза, кризові явища, фактори, захисна тактика, наступальна тактика.

У наш час підприємства починають дедалі більше звертати увагу на такі поняття, як «криза» та «кризові явища». Криза – фаза економічного циклу, під час якої відбувається різке відновлення порушень відтворювальних пропорцій шляхом спаду виробництва, недовантаження виробничих потужностей, зростання безробіття та інших негативних явищ. Кризові явища – це невелика кількість нестійких кризових проявів, які виникають синхронно один до одного в різних напрямках діяльності підприємства, або певне явище, що виникає під час реалізації конкретного процесу функціонування суб'єкта діяльності [2]. Зазначимо, що тривалий час кризові явища досліджувалися переважно на макрорівні, але на сьогодні вони розглядаються й на мікрорівні. Значна частина дослідників вважає, що криза розпочинається саме з макрорівня.

Природа кризи та кризових явищ є однією зі спірних проблем у наш час. З одного боку, криза має руйнівний характер, тобто відбувається деформація соціально-економічних відносин і пропорцій розподілу ресурсів, але, з іншого боку, криза є оздоровчою, тобто вона стимулює процеси оновлення основного капіталу, відбувається пошук шляхів зниження витрат [3].